

PATVIRTINTA

Viešosios įstaigos Daugų technologijos ir verslo mokyklos
direktorius 2023 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. V1-42

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS DAUGŲ TECHNOLOGIJOS IR VERSLO MOKYKLOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Viešosios įstaigos Daugų technologijos ir verslo mokyklos (toliau – Mokyklos) Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu, grupės, įstaigos lygmeniu Mokykloje.

2. Aprašo tikslas – padėti Mokyklai užtikrinti sveiką, saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymui(si) palankią aplinką, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Remiantis Tvarkos aprašu ir kitais teisės aktais, papildomi Mokyklos vidaus veiklos ir kiti dokumentai, padedantys užtikrinti tinkamą smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos įgyvendinimą Mokykloje.

3. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190; Rekomendacijomis mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo ir veiksmų, įtariant galimą smurtą artimoje aplinkoje, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. balandžio 21 d. įsakymu Nr. V-582; Rekomendacijomis dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. 1268; Apsaugos nuo smurto artimojoje aplinkoje įstatymo (*suvestinė redakcija nuo 2023-07-01*) Nr. XI-1425 nuostatomis.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į smurtą ir patyčias **būtina reaguoti** nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas Mokyklos administracijos atstovas, mokytojas, profesijos mokytojas ar kitas darbuotojas, **pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti ir stabdyti**;

4.3. **veiksmų turi būti imamasi visais atvejais**, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias ir/ar smurtą amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

5.2. patyčios gali būti **tiesioginės** (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar **netiesioginės** (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.2.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.2.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.2.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.2.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

5.3. **smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą. Išskiriamos šios smurto formos:

5.3.1. **emocinis smurtas** – kito asmens nuolatinė neigiama nuostata dėl asmens, jo individualumo, nepripažinimas, pozityvios socializacijos trikdymas, sukiantis ar galintis sukelti žalą kito dėl - asmens fizinei, psichikos, socialinei sveikatai ar raidai;

5.3.2. **fizinis smurtas** – kito asmens naudojami veiksmai (stumdymas, mušimas, sužeidimas, nužudymas) prieš asmenį, sukiantys skausmą ir/ar galintys sukelti arba sukelti sveikatos bei raidos sutrikimų;

5.3.3. **seksualinis smurtas** – kito asmens veiksmai prieš asmenį, kuriais tas asmuo siekia patirti seksualinį pasitenkinimą arba gauti pelno iš seksualinių ar su jomis susijusių paslaugų ir kurie sutrikdo ar gali sutrikdyti normalią kito asmens raidą ir žaloja ar gali žaloti jo asmenybę;

5.3.4. **nepriežiūra** – kito asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių dėl asmens fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę jo fizinei, pažintinei ir psichosocialinei raidai;

5.4. Smurto ir/ar patyčių dalyviai:

5.4.1. **smurtą ir/ar patyčias patiriantis asmuo (skriaudžiamasis)** – asmuo, iš kurio yra tyčiojama ir/ar smurtaujama prieš jį;

5.4.2. **besityčiojantis/skriaudėjas** – asmuo, inicijuojantis patyčias, smurtinius veiksmus ir/ar prisidedantis prie jų;

5.4.3. **smurto ir/ar patyčių stebėtojas** – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie patyčias ir/ar smurtą;

5.5. **smurto ir patyčių prevencija** – visuma veiklų (švietimas, informavimas) ir priemonių, kurie nukreipti į visus Mokyklos bendruomenės narius (mokinius, administracijos atstovus, mokytojus, kitus darbuotojus, tėvus, globėjus, rūpintojus), siekiant mažinti patyčių ir/ar kitokio smurto rizikos atsiradimo galimybes ir mažinti egzistuojančių problemų mastą Mokykloje;

5.6. **smurto ir patyčių intervencija** – Mokyklos administracijos darbuotojų, mokytojų, kitų darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma;

5.7. **smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – smurto ir patyčių situacijos Mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinių geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinių tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas;

5.8. **smurto formos ir smurto atpažinimo kriterijai; mokyklų darbuotojų veiksmai, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje** pateikiami Rekomendacijose mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo ir veiksmų, įtariant galimą smurtą artimoje aplinkoje, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. balandžio 21 d. įsakymu Nr. V-582.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE

6. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi Mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Mokyklos direktorius, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, Vaiko gerovės komisijos nariai, grupių vadovai, skyrių vedėjai, o jos vykdyje dalyvauja visi Mokyklos bendruomenės nariai.

7. Direktoriaus pavaduotojas ugdymui yra atsakingas: už mokyklos Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą; už smurto ir patyčių stebėseną mokykloje; už informacijos pateikimą specializuotos kompleksinės pagalbos centrui apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį; už informacijos pateikimą specializuotos kompleksinės pagalbos centrui ir policijai – apie smurtą patyrusį asmenį, pateikiant būtiniausias kontaktinius šio asmens duomenis (vardą, pavardę, telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą). Jeigu smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo ar smurtą patyręs asmuo yra nepilnametis, specializuotam kompleksinės pagalbos centrui perduodami šio nepilnamečio atstovo pagal įstatymą ir jo asmens duomenys (atstovo pagal įstatymą vardas, pavardė, telefono ryšio numeris, elektroninio pašto adresas, nepilnamečio vardas, pavardė).

8. Direktorius pavaduotojas ugdymui smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį ar smurtą jau patyrusį asmenį informuoja, kad su juo susisieks specializuotos kompleksinės pagalbos centras ir, jam sutikus, suteiks pagalbą. Šiam asmeniui pateikiami specializuotos kompleksinės pagalbos centro ir emocinės pagalbos tarnybos telefono ryšio numeriai, elektroninio pašto adresai ir rašytinė informacija apie teikiamos specializuotos kompleksinės pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims pobūdį bei informacija, nurodyta Reglamento (ES) 2016/679 13 straipsnyje.

9. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo įgyvendinimą Mokykloje koordinuoja mokyklos Vaiko gerovės komisija, kuri:

9.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės mokinių apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. surenka apibendrintus duomenis iš grupių vadovų, skyrių vedėjų, kitų mokyklos darbuotojų dėl Mokykloje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias ir atlieka jų analizę;

9.3. reikalui esant, remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.5. teikia siūlymus direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo Mokykloje, Mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9.6. teikia siūlymus dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

9.7. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus;

9.8. Mokyklos bendruomenės nariams teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

10. Viešosios įstaigos Daugų technologijos ir verslo mokyklos reagavimo į smurtą ir patyčias ir pagalbos joms įvykus planas pateikiamas Tvarkos aprašo 1 priede.

11. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas, profesijos mokytojas, kitas mokyklos darbuotojas reaguodamas:

11.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ir/ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

11.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi ir/ar smurtauja, Mokyklos Mokinio elgesio taisykles;

11.3. jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba, specializuotos kompleksinės pagalbos centras);

11.4. informuoja grupės vadovą, skyriaus vedėją ir/ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą ir/ar patyčias;

11.5. jei tiesiogiai informuoja Vaiko gerovės komisijos pirmininką apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą ir/ar patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo formą (rekomenduojama pranešimo forma pateikta 2 priede).

12. Grupės vadovas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą ir/ar patyčias:

12.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai smurto ir/ar patyčių atvejis;

12.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

12.3. vykdo tolesnę smurto ir patyčių situacijos stebėseną;

12.4. užpildo pranešimo formą (rekomenduojama forma pateikta 2 priede), ją perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui.

13. Užpildytą formą priėmęs Vaiko gerovės komisijos pirmininkas formą registruoja Smurto ir patyčių registre (Smurto ir patyčių registro forma pateikta 3 priede; registras laikomas Vaiko gerovės komisijos pirmininko kabinete) ir:

13.1. nesibaigus smurto ir patyčių situacijai, nedelsiant imasi spręsti atvejį;

13.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

14. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

14.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, grupe, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

14.2. informuoja mokyklos direktorių apie esamą situaciją;

14.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

15. Mokyklos bendruomenės nario, įtarusio smurtą ir/ar patyčias ar liudijusio tokį atvejį, gavusio apie jas pranešimą, veiksmai:

15.1. kreipiasi į mokinio, patyrusio smurtą ir/ar patyčias, grupės vadovą, kuris imasi veiksmų, numatytų Tvarkos apraše.

16. Mokiniui, smurtavus ir/ar pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, profesijos mokytojo ar kito Mokyklos darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ir/ar patyčias, turėtų informuoti mokyklos direktorių, kuris imasi mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

17. Administracijos atstovui, mokytojui, profesijos mokytojui ar kitam darbuotojui smurtavus ir/ar pasityčiojus iš mokinio, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ir/ar patyčias, turėtų informuoti mokyklos direktorių, kuris imasi mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

IV SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJA IR INTERVENCIJA NUOTOLINIO MOKYMO METU

18. Mokykloje mokymo(si) procesas nuotoliniu būdu vykdomas virtualioje mokymo/-si erdvėje (toliau – VMA) *Moodle*, kuri apima visus ugdymo procesui organizuoti ir įgyvendinti būtinus elementus (naudotojų administravimą, ugdymo turinio pateikimą, redagavimą, dalijimąsi, bendravimą ir bendradarbiavimą, pasiekimų vertinimą, grįžtamojo ryšio teikimą, mokinių elgsenos ir pažangos stebėseną, vaizdo pamokų organizavimą).

19. Mokykloje vykdamas mokymo procesą nuotoliniu būdu, padidėja rizika netinkamam elgesiui ir elektroninėms patyčioms virtualioje erdvėje. Numatomi šie psichologinio smurto bei patyčių prevencijos ir intervencijos žingsniai:

19.1. mokiniai supažindinami kaip saugiai elgtis ir apsaugoti save bendraujant internetu ir susidūrus su elektroninėmis patyčiomis grupių valandėlių metu;

19.2. mokyklos administracija, mokytojai, mokiniai supažindinami su VMA *Moodle* techninėmis galimybėmis psichologinio smurto ar patyčių atveju (atjungimas, užblokavimas ir kt.);

19.3. mokiniai supažindinami su elgesio taisyklėmis nuotolinės vaizdo pamokos metu;

19.4. nuotolinio mokymo/-si metu, mokytojas stebi mokinių fizinę, emocinę bei psichologinę savijautą;

19.5. nuotolinės vaizdo pamokos metu, pasirodžius netinkamo elgesio apraiškoms – psichologiniam smurtui ar patyčioms, mokinys išspėjamas dėl jo dalyvavimo nuotolinėje vaizdo pamokoje nutraukimo, apie tai informuojami nepilnamečio mokinio tėvai, grupės vadovas, skyrių vedėjai;

19.6. esant galimybei, mokytojas pateikia įrodymus apie patyčių atvejį (padaro ekrano nuotrauką, įrašą ir pan.);

19.7. mokytojas el. paštu, arba telefonu, apie įvykusį atvejį informuoja, grupės vadovą, skyriaus vedėją;

19.8. antrą kartą pasikartojus nusižengimui, mokinys be išankstinio išspėjimo šalinamas iš vaizdo konferencijų kambario, ugdymo/-si procesas nurodytą laikotarpį jam tęsiamas tik asinchroniniu būdu;

19.9. pasikartojus elektroninėms patyčioms, organizuojamas intervencinis pokalbis su netinkamai besielgiančiu mokiniu, jo tėvais (globėjais, rūpintojais), grupės vadovu, Mokyklos administracijos atstovu;

19.10. situacijai ir toliau virtualioje erdvėje nesikeičiant, nepilnamečio mokinio elgsenos svarstomas Vaiko gerovės komisijoje.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko (mokinio) teises ir teisėtus interesus.

21. Už Tvarkos aprašo suderinamumą su galiojančiais teisės aktais atsako direktoriaus pavaduotojas ugdymui.

22. Viešosios įstaigos Daugų technologijos ir verslo mokyklos (toliau – Mokyklos) Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas skelbiamas mokyklos interneto svetainėje www.dtvn.lt. Paskelbus Tvarkos aprašą Mokyklos interneto puslapyje pripažįstama, kad su juo yra supažindinti visi mokytojai, mokiniai ir mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti Mokyklos darbuotojai.

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS DAUGŲ TECHNOLOGIJOS IR VERSLO MOKYKLOS REAGAVIMO Į SMURTĄ IR PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS

